

**PRZEGLĄD ZACHODNIOPOMORSKI
ROCZNIK XXXII (LXI) ROK 2017 ZESZYT 3**

KACPER PENCARSKI

Akademia Pomorska w Słupsku Wydział Filologiczno-Historyczny
e-mail: kacperpencarski@gmail.com

**LUDNOŚĆ AUTOCHTONICZNA WOJEWÓDZTWA KOSZALIŃSKIEGO
W TAŚMOTECE POLSKIEGO RADIA KOSZALIN Z LAT 1957–1975.
PRZEGLĄD ZAWARTOŚCI TAŚM MAGNETYCZNYCH**

Słowa kluczowe: ludność autochtoniczna, Krajniacy Złotowscy, Kaszubi, Polskie Radio, archiwa, dokumentacja audiowizualna, Pomorze Zachodnie, województwo koszalińskie, powiat złotowski, powiat bytowski, powiat słupski, Bytów, Koszalin, kultura, polityka, gospodarka

Keywords: native populace, Krajnans of Złotów, Kashubians, Polish Radio, archives, audio-visual documentation, West Pomerania, Koszalin voivodeship, Złotów district, Bytów district, Koszalin, Słupsk county, culture, politics, economy

Zbiory audiowizualne stanowią szczególne źródło wiedzy historycznej, choć nie zawsze są wykorzystywane przez badaczy jako świadectwo przeszłości. Wynika to przede wszystkim z tego, że materiały audiowizualne są specyficznym nośnikiem informacji powstałej w XX i XXI wieku, stąd zapewne ich rola jako materiału archiwalnego i źródła historycznego wzrośnie w niedalekiej przyszłości. Inną przeszkodą wykorzystania ich w pracy naukowej jest konieczność użycia specjalistycznego sprzętu oraz często konieczność krytycznego spojrzenia na propagandowy wydźwięk materiału.

W taśmotece Rozgłośni Polskiego Radia w Koszalinie przechowywane są archiwalne nagrania, które odnoszą się do ludności zamieszkującej województwo koszalińskie z lat 1950–1975. Województwo koszalińskie do połowy lat

siedemdziesiątych ubiegłego wieku objęte było zasięgiem Rozgłośni Polskiego Radia w Koszalinie, toteż rejestracja materiału dźwiękowego, jego obróbka (montaż) i emisja odbywała się w ramach jednej jednostki administracyjnej i właściwości terytorialnej rozgłośni, na wzór pozostałych 16 rozgłośni Polskiego Radia. Materiał był także emitowany na antenie ogólnopolskiej, zarówno dzięki bezpośredniej emisji prowadzonej przez rozgłośnię koszalińską, jak i po uprzednim przekazaniu materiału emisyjnego Rozgłośni Polskiego Radia w Warszawie.

Mając powyższe na uwadze, przyjęte ramy chronologiczne artykułu dotyczą lat 1957–1975. Nagrań związanych z działalnością ludności autochtonicznej województwa koszalińskiego z lat 1950–1956 nie ma w radiowej taśmotece, jeśli by nie liczyć sygnału wywoławczego rozgłośni z 1956 roku, którego inspiracją powstania była pieśń kaszubska „Żeglujże żeglarzu” wraz z zachowanym krótkim komentarzem do sygnału. Rok 1975 zamyka ramy czasowe opracowania ze względu na przeprowadzoną reformę administracyjną kraju, wskutek której zmieniła się właściwość terytorialna koszalińskiej rozgłośni, a tym samym objęcie swoim zasięgiem nowo utworzonego województwa pilskiego (szczególnie jego południowej części) oraz województwa słupskiego (do którego włączono większą część dawnego powiatu lęborskiego z dawnego województwa gdańskiego)¹. Ludność autochtoniczna rozumiana jest jako zamieszkująca województwo koszalińskie w ówczesnych powiatach: bytowskim (Kaszubi), słupskim (ludność zamieszkująca południową część jeziora Gardno i Łebsko²) oraz złotowskim (Krajniacy Złotowscy).

Rozgłośnia Polskiego Radia, powstała w 1953 roku jako ekspozytura Polskiego Radia, uzyskała samodzielność w 1956 roku i od chwili powstania stała się miejscem twórczym środowiska humanistycznego Koszalina, oddziałującego na województwo koszalińskie. W pierwszych miesiącach po uruchomieniu rozgłośni nie było możliwości rejestracji materiału dźwiękowego w celu jego przechowywania (choćby krótkotrwałego na użytek przydatności do emisji) i dalszej archiwizacji. Audycje wówczas nadawane terytorialnie ograniczały się do Koszalina i jego najbliższej okolicy, gdyż nie było możliwości technicznych dalszego

---

¹ W. Król, *Rozgłośnia a region i kraj*, w: red. W. Król, C. Kuriata, Z. Wieliczko, *Na koszalińskiej antenie*, red. W. Król, C. Kuriata, Z. Wieliczko, Koszalin 1978, s. 20–22. Województwo pilskie zostało objęte właściwością rozgłośni w Koszalinie 1.01.1976 r.

² Autor unika tu sformułowania „Słowińcy”, co wynika z krytyki stosowania tego pojęcia przez Z. Szultkę; por. głos w dyskusji po zakończeniu Konferencji Kaszubsko-Pomorskiej, zorganizowanej przez Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku i Uniwersytet Szczeciński 6.12.2016 r. (nagranie z przebiegu dyskusji w zbiorach autora).

przekazu sygnału radiowego. Znajduje to również odbicie w zachowanym audiowizualnym materiale archiwalnym. Pierwsze zachowane audycje dotyczą Koszalina i miejscowości położonych w jego najbliższej okolicy; sporadycznie zachowały się w taśmotece nagrania odnoszące się do wydarzeń spoza innych powiatów województwa koszalińskiego niż koszaliński. Dopiero po uzyskaniu technicznych możliwości emisyjnych programu na całe województwo koszalińskie, do radiowej taśmoteki trafiały w coraz większej liczbie nagrania związane z pozostałą częścią regionu. Większe grono słuchaczy pozyskiwano szczególnie po 1964 roku dzięki nadawaniu wspólnych audycji o tematyce morskiej we współpracy z rozgłośnią w Gdańsku i Szczecinie³.

Zachowany materiał stanowi materiał archiwalny w rozumieniu przepisów kancelaryjno-archiwalnych⁴, zaś jego udostępnianie uregulowane zostało odrębnymi przepisami⁵. Dokumentacja audiowizualna liczy łącznie 19 186 jednostek inwentarzowych, w tym 8104 taśm monofonicznych, z których wyłoniono materiał – przedmiot niniejszej pracy. Całość dokumentacji dźwiękowej została wytworzona przez Rozgłośnię Polskiego Radia w Koszalinie, organizacyjnie podlegającej Komitetowi do Spraw Radia i Telewizji „Polskie Radio i Telewizja”. Pracownicy rozgłośni przeprowadzili konserwację taśm, odtworzyli je i poddali digitalizacji; podczas tych czynności prowadzono na bieżąco rozpoznanie stanu fizycznego taśm oraz ich właściwości fonicznych.

Rozpoznany materiał dźwiękowy, na który składają się 52 nagrania, jest zróżnicowany pod względem właściwości fonicznych, techniki oraz treści merytorycznej. Łączny czas trwania całości materiału dźwiękowego wynosi 17 godzin, 53 minuty i 9 sekund i jest utrwalony na profesjonalnych taśmach radiowych, zaś nagrania utrwalono głównie z prędkością 38 cm/s, co gwarantuje dobrą jakość

---

³ P. Szulc, *Fikcja czy rzeczywistość? Wybór audycji Polskiego Radia Szczecin z lat 1946–1989*, Szczecin 2009, s. 29, 33.

⁴ Instrukcja kancelaryjna wprowadzona zarządzeniem Prezesa Zarządu Radia Koszalin z 4.06.2002 r. wraz z załącznikiem z 4.06.2012 r.; umowa użyczenia zawarta pomiędzy Rozgłośnią Polskiego Radia w Koszalinie a Archiwum Państwowym w Koszalinie z 21.10.2007 r.; rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 22.05.2006 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu gromadzenia, ewidencjonowania, kwalifikowania, klasyfikacji oraz udostępniania materiałów archiwalnych tworzących zasób jednostek publicznej radiofonii i telewizji, porozumienie pomiędzy Naczelnym Dyrektorem Archiwów Państwowych w Warszawie i Krajową Radą Radiofonii i Telewizji z 15.04.1994 r.; instrukcja archiwalna wprowadzona zarządzeniem nr 47 Przewodniczącego Komitetu do spraw Radia i Telewizji z 11.12.1973 r.

⁵ Regulamin udostępniania materiałów archiwalnych Polskiego Radia – Regionalnej Rozgłośni w Koszalinie „Radio Koszalin S.A.” z 12.11.2012 r.

dźwięku. Rejestracji dźwięku dokonywano w plenerach, a następnie w studiu rozgłośni, wykorzystując tradycyjne techniki montażu taśmy. Audycje powstały w zespołach redakcyjnych, które nie zawsze zajmowały się ściśle określoną tematyką, do której zostały przypisane⁶. W taśmotece nie występują nagrania odnoszące się do ludności autochtonicznej województwa koszalińskiego z 1961, 1962, 1971 i 1973 roku, z czego wynika brak kwalifikacji materiału dźwiękowego do kategorii archiwalnej „A” przez redaktora (redaktorów) tworzących audycję, a tym samym w nieprzekazaniu taśmy z nagraniem do archiwum. Wyszukanie informacji o wyemitowanych audycjach radiowych w odniesieniu do Rozgłośni Polskiego Radia w Koszalinie jest trudniejsze z uwagi na zupełny brak dokumentacji programowej (utrata dokumentacji w latach późniejszych), umożliwiającej analizę materiału zatwierdzonego przez Urząd Kontroli Prasy i Widowisk, jak i materiału wyemitowanego na antenie⁷. Charakteru audycji nadanych w Koszalinie z wykorzystaniem radiofonii kablowej nie oddają również materiały Społecznego Komitetu Radiofonizacji Kraju w Koszalinie, gdyż zachowane akta odnoszą się wyłącznie do spraw organizacyjnych, w tym finansowych Zarządu Okręgu⁸.

Zachowane nagrania charakteryzują się zróżnicowanym przekazem propagandowym. W najstarszych zachowanych nagraniach utrwalono relacje z uroczystości związanych z odsłonięciem pomników w Bytowie i Złotowie czy otwarcia szkoły w Radawnicy. Najczęściej reprezentowaną tematyką utrwaloną na radiowych taśmach magnetycznych były aktualne wydarzenia z życia mieszkańców powiatu bytowskiego (Kaszubi) i złotowskiego, a rzadziej powiatu słupskiego. Życie Kaszubów przedstawiono zarówno w odrębnych audycjach, jak i przy okazji rejestracji rozmów z dyrektorami i kierownikami placówek kulturalnych wschodniej części województwa koszalińskiego, podobnie jak sprawy bieżące oraz problematykę historyczną mieszkańców powiatu złotowskiego. Nagrany materiał jest szczególnie cenny (choć nie jest pozbawiony elementów propagandowych) w odniesieniu do wspomnień świadków żyjących w latach dwudziestych

---

⁶ Nagrania powstały w redakcjach: Artystycznej, Dzienników, Ekonomiczno-Morskiej, Informacji, Literackiej, Młodzieżowej, Muzycznej, Muzyczno-Rozrywkowej, Publicystycznej (Publicystyki) i Społecznej.

⁷ Dla porównania, Rozgłośnia Polskiego Radia w Szczecinie dysponuje mniejszym zasobem nagrań w taśmotece, ale dobrze zachowaną dokumentację programową.

⁸ Archiwum Państwowe w Koszalinie, Społeczny Komitet Radiofonizacji Kraju Zarząd Okręgu w Koszalinie, sygn. 1–12, wszędzie.

i trzydziestych XX wieku, gdy udało się utrwalić głos i wspomnienia działaczy polonijnych na Złotowszczyźnie i – w mniejszym stopniu – w Bytowskim.

Od około 1965 roku można zauważyć zwiększone zainteresowanie problemami związanymi ze sztuką ludową w województwie koszalińskim. Z powodu braku autentycznych przedstawicieli sztuki ludowej w województwie koszalińskim, redaktorzy chętnie sięgali do dorobku sztuki ludowej i artystycznej powiatu bytowskiego i złotowskiego, co zaowocowało utrwaleniem fragmentów kilku sesji popularno-naukowych oraz powstaniem przy koszalińskiej rozgłośni chóru i kapeli ludowej Jana Kowalczyka (istniejącej do 1974 r.), sięgającego w swoich utworach do muzyki kaszubskiej⁹.

Realizacja nagrań odbywała się zależała od możliwości technicznych rozgłośni. Z reguły nagraniem i realizacją zajmowała się jedna osoba, a od około 1960 roku były to dwie bądź trzy osoby, wliczając w to osobę z obsługi technicznej. Autorami audycji byli m.in. Irena Bieniek, Henryk Bieniek, Czesława Czechowicz, Grażyna Bodzioch, Tadeusz Fiszbach, Tadeusz Gawroński, Barbara Gołembiewska (później Gołembiewska-Tereszkiewicz), Tadeusz Grzechowiak, Bogumił Horowski, Zofia Kozłowska, Irena Kwaśniewska, Jan Poprawski, Maria Słowik-Tworke, Zenon Sobierajski, Teresa Tałanda, Jerzy Turowski, Stanisława Zajkowska czy Jan Żesławski. Każda z wymienionych osób specjalizowała się w innych zagadnieniach, bez względu na pracę w tematycznej redakcji rozgłośni.

W poniższym zestawieniu dokonano więc przeglądu nagrań utrwalonych na taśmach radiowych, które dotyczą problematyki związanej z ludnością autochtoniczną województwa koszalińskiego z lat 1950–1975. Na konstrukcję opisu nagrania składają się następujące informacje: sygnatura taśmy magnetycznej, tytuł nagrania, zawartość nagrania na podstawie utrwalonego materiału dźwiękowego, data pierwszej emisji, autor lub autorzy, realizator lub realizatorzy, osoba nagrywająca lub montująca materiał dźwiękowy, producent nośnika magnetycznego wraz z informacją o typie taśmy, prędkość przesuwu taśmy, długość taśmy (w metrach) oraz czas trwania nagrania.

---

⁹ B. Gołembiewska-Tereszkiewicz, *Muzyka w rozgłośni*, w: *Na koszalińskiej antenie...*, s. 20–22.

Zestawienie nagrań dotyczących ludności autochtonicznej przechowywanych w taśmotece Rozgłośni Polskiego Radia w Koszalinie

sygn. 3, „Pod znakiem Rodła. Reportaż ze Złotowa – odsłonięcie pomnika Piasta”; relacja ze zjazdu Bojowników o polskość i wolność ziemi piastowskiej w Złotowie, odsłonięcie pomnika Piasta Kołodzieja; Redakcja Artystyczna; emisja: 22 lipca 1957 r., autorzy: Tadeusz Fiszbach, realizacja: Tadeusz Fiszbach, nagranie: Zbigniew Czubaj, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Filmfabrik Agfa Wolfen” typ C; prędkość przesuwu taśmy: 19 cm/s, długość taśmy: 500 m; czas trwania: 36’;

sygn. 7, „Byliśmy, jesteśmy, będziemy” – część 2; sprawozdanie ze zjazdu Bojowników o polskość ziem zachodnich w Bytowie, podczas których odsłonięto pomnik Jana Bauera. Zawiera przemówienie Przewodniczącego Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koszalinie; Redakcja Dzienników; emisja: 19 maja 1958 r., autorzy: Tadeusz Fiszbach, realizacja: Tadeusz Fiszbach, nagranie: Tadeusz Fiszbach, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Filmfabrik Agfa Wolfen” typ C; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 250 m; czas trwania: 4’30’;

sygn. 15, „Relacja z uroczystości 30-lecia szkolnictwa polskiego na ziemi złotowskiej”, relacja z uroczystości 30-lecia istnienia szkoły w Radawnicy zawiera rozmowę z dyrektorem szkoły Sewerynem Piątkiem, dyrektorem Liceum Pedagogicznego z Rogoźna oraz z wychowankami Janem Rozeńskim i Janem Kocikiem; Redakcja Artystyczna; emisja: 10 maja 1959 r., autorzy: Irena Kwaśniewska, realizacja: Irena Kwaśniewska, nagranie: Irena Kwaśniewska, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Filmfabrik Agfa Wolfen” typ C; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 250 m; czas trwania: 16’;

sygn. 16, „Nowy sygnał rozgłośni”; rozmowa na temat kaszubskiego pochodzenia nowego sygnału Rozgłośni Polskiego Radia w Koszalinie; Redakcja Artystyczna; emisja: 1 lipca 1959 r., autorzy: Jerzy Turowski, realizacja: Jerzy Turowski, nagranie: Jerzy Turowski, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Filmfabrik Agfa Wolfen” typ C; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 50 m; czas trwania: 3’;

sygn. 25, „Kaszubskie wesele”; nagranie sztuki „Kaszubskie wesele” na podstawie tekstów Bernarda Syfta w reżyserii Pelagii Głowaczewskiej, kierowniczki świetlicy w Borzytuchomiu; sztukę wystawiono w Bytowie; Redakcja

Publicystyczna; emisja: 21 kwietnia 1960 r., autorzy: Grażyna Bodzioch, realizacja: Grażyna Bodzioch, Michał Skoczowski; nagranie: Grażyna Bodzioch, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Filmfabrik Agfa Wolfen” typ C; prędkość przesuwu taśmy: 19 cm/s, długość taśmy: 250 m; czas trwania: 17’;

sygn. 41, „Dźwięki ze Złotowa”. Wspomnienia mieszkańców Złotowa z lat 1939–1945; Redakcja Artystyczna; emisja: 20 sierpnia 1966 r., autorzy: Zofia Kozłowska, realizacja: Zofia Kozłowska; nagranie: Zofia Kozłowska, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Filmfabrik Agfa Wolfen” typ C; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 500 m; czas trwania: 18’;

sygn. 68, „Gawędy rybackie Kaszubów”; opowiadanie o baśniach, legendach i przygodach pomorskich rybaków w wykonaniu Bronisława Kopickiego; Redakcja Dzienników; emisja: 12 stycznia 1963 r., autorzy: Tadeusz Grzechowiak, realizacja: Tadeusz Grzechowiak; nagranie: Tadeusz Grzechowiak, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Filmfabrik Agfa Wolfen” typ C; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 250 m; czas trwania: 16’;

sygn. 139, „O tych, co przetrwali”; audycja poświęcona Słowińcom z Kluk i okolicy, rozmowa z dr. Ryszardem Kukierem, autorem referatu „Słowińcy i ich dzieje”, rozmowa z pierwszym polskim sołtysem Kluk Rutą Kec (Ruth Kätsch), jednocześnie opiekunką skansenu w Klukach; Redakcja Literacka; emisja: 5 października 1963 r., autorzy: Bogumił Horowski, realizacja: Bogumił Horowski; nagranie: Bogumił Horowski, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Filmfabrik Agfa Wolfen” typ C; prędkość przesuwu taśmy: 19 cm/s, długość taśmy: 100 m; czas trwania: 18’;

sygn. 144, „Wizyta Przewodniczącego Rady Państwa Aleksandra Zawadzkiego, część IV”; wizyta Aleksandra Zawadzkiego i Mariana Spychalskiego (Ministra Obrony Narodowej) oraz osób towarzyszących w Złotowie, przemówienie Stanisława Fredera – nauczyciela z ziemi bytowskiej, przemówienie radnego Powiatowej Rady Narodowej w Złotowie, przemówienie Jana Kocika, byłego działacza polonijnego na temat historii Złotowa; Redakcja Dzienników; emisja: 2 listopada 1963 r., autorzy: zespół redakcyjny, realizacja: zespół redakcyjny; nagranie: zespół redakcyjny, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy:

„Filmfabrik Agfa Wolfen” typ C; prędkość przesuwu taśmy: 19 cm/s, długość taśmy: 1000 m; czas trwania: 1h 24’;

sygn. 292, „Poranek literacko-muzyczny, część 1”;

rozmowa z Marią Zaborowską, kustoszką muzeum w Słupsku, „Kaszubska gadka zaręczynowa” wykonana przez Regionalny Zespół Kaszubski z Niezabyszewa, wspomnienia Ruty Kecz o mieszkańcach wsi Kluki; Redakcja Artystyczna; emisja: 12 listopada 1964 r., autorzy: Bogumił Horowski, realizacja: Bogumił Horowski, nagranie (montaż): Takis Grancaris, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Filmfabrik Agfa Wolfen” typ CR; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 1000 m; czas trwania: 30’;

sygn. 298, „Opowieść o dwunastu braciach”;

reportaż o rodzinie Horstów z Zakrzewa; Redakcja Młodzieżowa; emisja: 25 listopada 1964 r., autorzy: Irena Bieniek, realizacja: Irena Bieniek, nagranie (montaż): Takis Grancaris, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Filmfabrik Agfa Wolfen” typ CR; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 500 m; czas trwania: 12’;

sygn. 342, „Opowieść dla Małgorzaty”;

wizyta u Stanisława Schredera i rozmowa z nim na temat historii rodziny, fragment przewodu sądowego dotyczący procesu sądowego Jana Bauera, fragment petycji z 1919 r. ludności polskiej z powiatu bytowskiego o przyłączeniu Bytowskiego do państwa polskiego; Redakcja Literacka; emisja: 23 lutego 1965 r., autorzy: Czesława Czechowicz, realizacja: Bogumił Horowski, nagranie (montaż): (b.d.), taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Filmfabrik Agfa Wolfen” typ CR; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 500 m; czas trwania: 17’;

sygn. 350, „Obrazki z Koszalińskiego – Zespół Ludowy Koszalińskiej Rozgłośni”;

charakterystyka Zespołu Ludowego działającego przy rozgłośni Polskiego Radia w Koszalinie, jego historia i utwory muzyczno-wokalne, w których wykorzystano folklor ziemi złotowskiej i bytowskiej, utwór muzyczny „Suita Polska” w opracowaniu muzycznym Jana Kowalczyka, utwór muzyczny „Dzisiaj Wesele” – ludowa pieśń rybacka, ludowe pieśni kaszubskie z okolic Bytowa „Matko moja matko” i „Czerwone Jabłuszko”; Redakcja Muzyczna; emisja: 22 lutego 1965 r., autorzy: Barbara Gołembiewska, realizacja: Takis Grancaris; nagranie: Barbara Gołembiewska, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy:

„Filmfabrik Agfa Wolfen” typ CR; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 250 m; czas trwania: 16’;

sygn. 393, „Teraźniejszość i przyszłość sztuki ludowej”; montaż dokumentalny z sesji popularno-naukowej w Złotowie poświęconej problemom sztuki ludowej w Polsce, fragment referatu i wywiadu z Tadeuszem Wróblewskim z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu dotyczący bilansu i perspektyw rozwoju sztuki ludowej na ziemi złotowskiej, gawęda Wojciecha Piocha ze wsi Rudna o tym, jak Niemiec chciał zgermanizować zwierzęta po wywłaszczeniu Polaka; Redakcja Artystyczna; emisja: 4 czerwca 1965 r., autorzy: Bogumił Horowski, realizacja: Bogumił Horowski, nagranie: Bogumił Horowski, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Agfa Magneton Band” typ PE-65; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 500 m; czas trwania: 19’;

sygn. 453, „Prezentujemy Smołdzino”; obraz Smołdzina dawniej i dziś, rozmowa z Marią Zaborowską na temat historii i związków Smołdzina z księżną Anną de Croy oraz pastorem Michałem Mostnikiem, rozmowa z Janem Antczakiem na temat zapisów w kronice rodu Zitzewitz (Sycewiczów) dotyczących księżny Anny de Croy; Redakcja Dzienników; emisja: 30 października 1965 r., autorzy: Tadeusz Grzechowiak, realizacja: Tadeusz Grzechowiak; nagranie [montaż]: Anna Szymczyk, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Filmfabrik Agfa Wolfen” typ CR; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 250 m; czas trwania: 14’;

sygn. 470, „Muzeum w miłości dojrzewające”; felieton o ludziach pełnych pasji oraz kulisach powstania Muzeum Regionalnego w Złotowie; Redakcja Artystyczna; emisja: 14 grudnia 1965 r., autorzy: Jan Poprawski, realizacja: Jan Poprawski, nagranie [montaż]: Anna Szymczyk, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Agfa Magneton Band” typ PE-65; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 350 m; czas trwania: 14’;

sygn. 485, „Kaszubska wieś Niezabyszewo”; historia miejscowości i jej mieszkańców w kultywowaniu polskości i rodzimej kaszubskiej tradycji; Redakcja Informacji; emisja: 23 grudnia 1965 r., autorzy: Henryk Bieniek, realizacja: Henryk Bieniek; nagranie [montaż]: Takis Grancaris, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Filmfabrik Agfa Wolfen” typ CR; prędkość przesuwu taśmy: 19 cm/s, długość taśmy: 300 m; czas trwania: 24’;

sygn. 558, „Wojciech Pioch – Rudna”; wspomnienia Wojciecha Piocha, mieszkańca wsi Rudna w powiecie złotowskim o determinacji w utrzymaniu i obronie polskości jej mieszkańców, nauce pisania na maszynie, pierwszych artykułach do „Gazety Olsztyńskiej”, represjach ze strony Niemców, trudnych czasach powojennych i obecnej rzeczywistości; Redakcja Młodzieżowa; emisja: 13 maja 1966 r., autorzy: Irena Kwaśniewska, realizacja: Irena Kwaśniewska, nagranie: Irena Kwaśniewska, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Agfa Magnetron Band” typ PE-65; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 400 m; czas trwania: 17’;

sygn. 590, „O Kaszubach i muzyce kaszubskiej”; folklor kaszubski, jego formy i charakterystyka; tańce kaszubskie i jego rodzaje, kaszubskie utwory wykonane przez chór Rozgłośni Polskiego Radia w Koszalinie pod kierunkiem Jana i Lucjana Kowalczyka; Redakcja Muzyczna; emisja: 31 sierpnia 1966 r., autorzy: Barbara Gołembiewska, realizacja: Barbara Gołembiewska, nagranie: Anna Szymczyk, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Filmfabrik Agfa Wolfen” typ CR; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 350 m; czas trwania: 15’;

sygn. 606, „Czas próby i czas trwania”; nawiązanie do książki Leona Kowalskiego *Czas próby*, poświęconej ziemi złotowskiej, a dotyczącej wspomnień nauczyciela szkoły polskiej w latach 1930–1939, rozmowa z autorem książki o współczesnych losach autora, przywiązaniu do ziemi złotowskiej, pracy na rzecz ziem zachodnich oraz planów wydawniczych; Redakcja Młodzieżowa; emisja: 30 września 1966 r., autorzy: Irena Kwaśniewska, realizacja: Irena Kwaśniewska, nagranie: Irena Kwaśniewska, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Filmfabrik Agfa Wolfen” typ CR; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 350 m; czas trwania: 15’;

sygn. 627, „W nowej siedzibie – reportaż z otwarcia muzeum w Złotowie”; wizyta przed uroczystym otwarciem muzeum w Złotowie, rozmowa z kierownikiem muzeum, Bogusławem Richertem o wykonanych pracach, trudnościach w rekonstrukcji placówki, nowych aranżacjach, projektach wnętrz i ekspozycjach w poszczególnych działach oraz o podjętej inicjatywie współpracy z ośrodkami naukowymi; Redakcja Młodzieżowa; emisja: 28 października 1966 r., autorzy: Irena Kwaśniewska, realizacja: Irena Kwaśniewska, nagranie: Takis Grancaris, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: nieoznaczony; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 500 m; czas trwania: 19’30’’;

sygn. 651, „Wojtek spod rudzińskiego lasu”; sylwetka Wojciecha Rudzińskiego, mieszkańca wsi Rudna, który broniąc polskości doświadczał licznych szykan i prześladowań ze strony Niemców; Redakcja Młodzieżowa; emisja: 15 grudnia 1966 r., autorzy: Irena Kwaśniewska, realizacja: Irena Kwaśniewska, nagranie: Irena Kwaśniewska, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Filmfabrik Agfa Wolfen” typ CR; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 420 m; czas trwania: 18’;

sygn. 652, „Zwyczajni starsi panowie”; spotkanie byłych nauczycieli szkół polskich i byłych działaczy oświatowych Związku Polaków w Niemczech na ziemi złotowskiej, fragment wspomnień Władysława Maćkowicza na temat propolskiej działalności na Złotowszczyźnie, dążeń Polaków do włączenia powiatu złotowskiego do Polski, wspomnienia Leona i Mariana Horstów o bracie Józefie, który stracił życie za polskości, wspomnienia Władysława Brzezińskiego – ucznia dawnego gimnazjum w Kwidzynie na temat wydarzeń sprzed dnia wybuchu II wojny światowej, wspomnienia Norberta Kołodzieja przymusowo wcielonego do Wehrmachtu, który odmówił złożenia przysięgi, wspomnienia Grzegorza Milke, który ukrywał się przed wcieleniem do Wehrmachtu na poddaszu jednego z domów w Zakrzewie, wypowiedź Marii Zientary-Malewskiej – byłej nauczycielki na temat ofiarności i bohaterskości mieszkańców ziemi złotowskiej w obronie polskości, wiersz „Ręce” dedykowany mieszkańcom ziemi złotowskiej w interpretacji autorki Marii Zientary-Malewskiej; Redakcja Młodzieżowa; emisja: 15 grudnia 1966 r., autorzy: Irena Kwaśniewska, realizacja: Irena Kwaśniewska, nagranie: Takis Grancaris, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Filmfabrik Agfa Wolfen” typ CR; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 470 m; czas trwania: 20’10”;

sygn. 657, „Koszalińskie różności literacko-muzyczne, część 1”; fragment opowieści Leona Horsta, mieszkańca Złotowa na temat historii prób przyłączenia ziemi złotowskiej do państwa polskiego w 1918 r., pieśń kaszubska w wykonaniu chóru i kapeli Rozgłośni Polskiego Radia w Koszalinie pod kierunkiem Jana Kowalczyka; Redakcja Artystyczna; emisja: 28 grudnia 1967 r., autorzy: Bogumił Horowski, realizacja: Bogumił Horowski, nagranie: Takis Grancaris, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Filmfabrik Agfa Wolfen” typ CR; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 700 m; czas trwania: 30’;

sygn. 705, „Kareta króla Jana”; koncert chóru i kapeli Polskiego Radia w Koszalinie pod kierunkiem Jana Kowalczyka, wykonane utwory: „Anka”, „Ej ty ptaszku”, „Taniec rybacki”, „A ja Ciebie Jaśku nie chcę”, Mała suita ludowa”, „Walczyk”, „Koseder”; Redakcja Artystyczna; emisja: 25 marca 1967 r., autorzy: Irena Bieniek, realizacja: Kajetan Gębka, nagranie: (b.d.), taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Filmfabrik Agfa Wolfen” typ CR; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 500 m; czas trwania: 20’;

sygn. 748, „Reportaż z uroczystości nadania imion bibliotekom złotowskim”; uroczystości z okazji nadania Miejskiej i Powiatowej Bibliotece w Złotowie imienia Cypriana Kamila Norwida oraz bibliotece w Radawnicy imienia ks. Bolesława Domańskiego, rozmowa z Gracjanem Bojarem-Fijałkowskim na temat Sympozjum Związku Literatów Polskich w Złotowie, poświęconego regionalnej literaturze, rozmowa z Brunonem Richertem – kierownikiem Muzeum w Złotowie na temat wystawy eksponatów i pamiątek dokumentujących działalność ks. Bolesława Domańskiego, odsłonięcie tablicy pamiątkowej w Radawnicy ku czci ks. Bolesława Domańskiego przez Marię Zientarę-Malewską, wiersz „Rodło na maszt” w interpretacji autorki Marii Zientary-Malewskiej; Redakcja Artystyczna; emisja: 2 czerwca 1967 r., autorzy: Irena Kwaśniewska, realizacja: Irena Kwaśniewska, nagranie: Takis Grancaris, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: nieoznaczony; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 502 m; czas trwania: 22’;

sygn. 755, „Uroczystości z Zakrzewa”; uroczyste odsłonięcie pomnika – symbolu walki o polskość ziemi złotowskiej w Zakrzewie, złożenie uroczystej rezolucji przez Wojciecha Komicera, mieszkańca Zakrzewa; Redakcja Wiejska; emisja: 5 czerwca 1967 r., autorzy: Jan Żesławski, realizacja: Jan Żesławski, nagranie: Anna Szymczyk, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Filmfabrik Agfa Wolfen” typ CR; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 400 m; czas trwania: 15’45”;

sygn. 763, „O dialekcie słowińskim w Klukach w powiecie słupskim”; rys historyczny i cechy językowe dialektu słowińskiego; montaż wypowiedzi mieszkańca Kluk – Henryka Kajczyka utrwalonych na taśmach magnetofonowych w 1951 r. przez językoznawcę Zenona Sobierajskiego wraz z przykładami brzmień słów i zdań w tłumaczeniu na język polski; Redakcja Muzyczno-Rozrywkowa; emisja: 1 czerwca 1967 r., autorzy: Zenon Sobierajski, realizacja: Zenon Sobierajski, nagranie: Władysław Błochowicz, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne;

producent taśmy: „Filmfabrik Agfa Wolfen” typ CR; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 750 m; czas trwania: 31’30”;

sygn. 798, „U Kaszubów w Bytowie”; prezentacja folkloru kaszubskiego w tradycji i zwyczajach mieszkańców Bytowa i Studzienic oraz w programie artystycznym Regionalnego Zespołu Pieśni i Tańca Ziemi Bytowskiej przy Powiatowym Domu Kultury w Bytowie, rozmowa z kierownikiem Wydziału Kultury Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Bytowie – Stanisławem Kaweckim na temat powstania zespołu, organizacji muzeum i o pozyskanych eksponatach, rozmowa z członkami chóru zespołu o tradycji wspólnego świętowania, dawnych zwyczajach i legendach, „Legenda o zagubionym kluczu przez św. Piotra” – prezentacja w gwarze kaszubskiej przez członkinię chóru ze Studzienic, prezentacje pieśni kaszubskich w wykonaniu Regionalnego Zespołu Pieśni i Tańca Ziemi Bytowskiej; Redakcja Ekonomiczno-Morska; emisja: 31 sierpnia 1967 r., autorzy: Barbara Gołembiewska, realizacja: Barbara Gołembiewska, nagranie: Takis Grancaris, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Filmfabrik Agfa Wolfen” typ CR; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 500 m; czas trwania: 19’30”;

sygn. 810, „Trwoga landrata”; audycja o problemach germanizacji niemieckich prowincji nadgranicznych Pomorza Zachodniego, fragment patriotycznej pieśni kaszubskiej, rozmowa z Zygmuntem Gręźlikowskim z Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku o dokumentach podkreślających przynależność mieszkańców Krajny i Kaszub do Polski, fragment z raportu prezydenta rejencji koszalińskiej do Berlina z 1876 r. na temat mieszkańców posługujących się językiem polskim i językiem kaszubskim – czyta Stanisław Wołłejko, rozmowa z kierownikiem szkoły w Niezabyszewie Bernardem Chwalczewskim – Kaszubem z Chojnic na temat etymologii nazwy miejscowości oraz o pierwszych lekcjach historii na cmentarzu w Niezabyszewie, rozmowa z mieszkańcami Niezabyszewa na temat tradycji, przywiązania do Polski mieszkańców ziemi bytowskiej, wspomnień z czasów wojny i nakazie ewakuacji mieszkańców w 1945 r.; Redakcja Artystyczna; emisja: 15 sierpnia 1967 r., autorzy: Irena Bieniek, realizacja: Irena Bieniek, nagranie: Kajetan Gebka, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: nieoznaczony; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 400 m; czas trwania: 15’40”;

sygn. 858, „Wieczór literacko-muzyczny «Ziemia i Morze», część 1”; audycja literacko-muzyczna, pieśń kaszubska, ludowa „Słonko” w wykonaniu chóru

i kapeli Rozgłośni Polskiego Radia w Koszalinie oraz nagrania rozrywkowe; Redakcja Artystyczna; emisja: 1 sierpnia 1967 r., autorzy: Bogumił Horowski, Maria Słowik-Tworke, Barbara Gołembiewska, Stanisława Zajkowska, realizacja: Bogumił Horowski, Maria Słowik-Tworke, Barbara Gołembiewska, Stanisława Zajkowska, nagranie: Takis Grancaris, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Filmfabrik Agfa Wolfen” typ CR; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 700 m; czas trwania: 27’45”;

sygn. 986, „Zbrodnia Wehrmachtu w Lipce”; audycja poświęcona zagadnieniom eksterminacji ludności polskiej i ludności niemieckiej narodowości polskiej na terenie powiatu złotowskiego, historia powstania obozu przejściowego dla internowanych obywateli polskich w Lipce; Redakcja Ekonomiczno-Morska; emisja: 25 marca 1968 r., autorzy: Czesława Czechowicz, realizacja: Czesława Czechowicz, nagranie: Takis Grancaris, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: nieoznaczony; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 250 m; czas trwania: 10’;

sygn. 1165, „Polska naszą matką”; zmagania ludności polskiej na terenie zaboru pruskiego u schyłku I wojny światowej w walce o przyłączenie ziemi złotowskiej do odradzającego się państwa polskiego, wspomnienia Władysława i Jana Maćkowiczów oraz Leona Horsta o determinacji mieszkańców w działaniach na rzecz włączenia ziemi złotowskiej do Polski, pisanych petycjach, udziale w spotkaniach z premierem Ignacym Paderewskim, udziale w obradach sejmowych, konferencji w Spale, spotkaniu z członkami Międzysojuszniczej Komisji Granicznej oraz o inicjatywie wpłaty złota i pieniędzy na rzecz odradzającego się państwa polskiego przez mieszkańców ziemi złotowskiej; Redakcja Młodzieżowa; emisja: 30 października 1968 r., autorzy: Irena Kwaśniewska, realizacja: Irena Kwaśniewska, nagranie: Takis Grancaris, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: nieoznaczony; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 500 m; czas trwania: 20’;

sygn. 1172, „Kultura ludowa Pomorza”; informacja na temat otwarcia stałej ekspozycji etnograficznej w muzeum w Słupsku, rozmowa z byłą kierowniczką muzeum – Marią Zaborowską, kierownikiem Działu Etnograficznego – Marią Hugoną-Wójcikową i Janem Przewoźnym – dyrektorem muzeum na temat sesji zorganizowanej w Słupsku a poświęconej kulturze ludowej Pomorza oraz o prowadzonych badaniach etnograficznych, zbieranych i pozyskiwanych eksponatach na Pomorzu; Redakcja Muzyczna; emisja: 15 listopada 1968 r., autorzy: Barbara

Gołembiewska, realizacja: Barbara Gołembiewska, nagranie: Takis Grancaris, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Agfa Magnetoband” PER 525; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 480 m; czas trwania: 23’;

sygn. 1177, „Koszalińskie portrety – życie we dwoje”; wspomnienia Jadwigi i Henryka Jaroszyków o pierwszym spotkaniu, działalności Polaków w Związku Polaków Towarzystw Szkolnych na ziemi złotowskiej, bolesnych doświadczeniach wojennych, okresie powojennym i prowadzonej repolonizacji wśród mieszkańców ziemi złotowskiej; Redakcja Młodzieżowa; emisja: 15 listopada 1968 r., autorzy: Irena Kwaśniewska, realizacja: Irena Kwaśniewska, nagranie: Irena Kwaśniewska, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: nieoznaczony; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 460 m; czas trwania: 20’;

sygn. 1220, „Pieśń znad bytowskich jezior”; audycja poświęcona kaszubskiemu Zespołowi Pieśni i Tańca w Bytowie – prezentacja zespołu, informacje o tradycjach kaszubskich we wspomnieniach ziemi bytowskiej, rozmowa z Bronisławem Markiewiczem z Powiatowego Domu Kultury w Bytowie na temat działalności zespołu, pieśń „Anulko moja” w wykonaniu zespołu, rozmowa z Janem Stecem – kierownikiem muzycznym zespołu na temat doboru repertuaru, przygotowano do nowego programu oraz bogactwa kaszubskich instrumentów muzycznych, rozmowa z członkami zespołu na temat koncertów i kaszubskich strojów, pieśni: „Żeglarz”, „W ogródeczku była” w wykonaniu zespołu; Redakcja Muzyczna; emisja: 24 lutego 1969 r., autorzy: Barbara Gołembiewska, realizacja: Barbara Gołembiewska, nagranie: Takis Grancaris, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Agfa Magnetoband” typ PER 525; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 480 m; czas trwania: 22’;

sygn. 1238, „W 50-lecie powstania Polskich Towarzystw Młodzieży”; audycja poświęcona przygotowaniom do 50. rocznicy powstania Polskich Towarzystw Młodzieży na ziemi złotowskiej, rozmowa z Kazimierą Wołos – wiceprzewodniczącą Zarządu Wojewódzkiego Związku Młodzieży Wiejskiej w Koszalinie na temat obchodów, planowanej sesji dotyczącej działalności Polskich Towarzystw Młodzieży, wystawy dokumentującej jej działalność w Błękwicie i Radawnicy; Redakcja Młodzieżowa; emisja: 10 kwietnia 1969 r., autorzy: Irena Kwaśniewska, realizacja: Irena Kwaśniewska, nagranie: Bolesław Skarzyński, taśma

magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: nieoznaczony; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 230 m; czas trwania: 9'10";

sygn. 1246, „Co dzień Polak narodowi służy”; audycja poświęcona ks. Bolesławowi Domańskiemu, proboszczowi z Zakrzewa, prezesowi Związku Polaków w Niemczech, informacja o sesji popularno-naukowej dotyczącej życia i działalności ks. Bolesława Domańskiego w 30. rocznicę jego śmierci, wypowiedź Leona Horsta z Zakrzewa na temat postawy księdza w obronie polskości, wypowiedź Henryka Jaroszyka na temat patriotyzmu i troski ks. Domańskiego o polskie szkolnictwo i o jego działaniach na rzecz utrzymania polskiej szkoły w Buntowie, wypowiedź Leona Horsta na temat motywowania młodzieży wiejskiej do dalszej nauki w szkole średniej; Redakcja Młodzieżowa; emisja: 22 kwietnia 1969 r., autorzy: Irena Kwaśniewska, realizacja: Irena Kwaśniewska, nagranie: Ryszard Zalewski, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: nieoznaczony; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 230 m; czas trwania: 9'05";

sygn. 1247, „Rankiem i wieczorem w polskiej szkole”; reportaż poświęcony sytuacji szkolnictwa polskiego w Niemczech, a tym samym w powiecie złotowskim w latach 20. i 30. XX w., wspomnienia Antoniego Jendhofa i Waława Dyby ze Stawnicy na temat powstania i funkcjonowania polskich szkół, ich roli w kształtowaniu i rozwoju polskiej tradycji władz niemieckich w stosunku do nauczycieli i ludności polskiej, wiersze autorstwa i w interpretacji Marii Zientary-Malewskiej dedykowane mieszkańcom ziemi złotowskiej; Redakcja Młodzieżowa; emisja: 22 kwietnia 1969 r., autorzy: Irena Kwaśniewska, realizacja: Irena Kwaśniewska, nagranie: Bolesław Skarżyński, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: nieoznaczony; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 470 m; czas trwania: 19';

sygn. 1304, „Znaki sypniewskiej ziemi”; walki zbrojne na ziemi sypniewskiej, fragment książki *Historia powiatu waleckiego* na temat nastrojów rewolucyjnych w latach 1918–1919, opowieść poety Stanisława Ryszarda Dobrowolskiego o zgromadzonych pamiątkach dokumentujących losy byłych więźniów oflagu, wiersz autorstwa i w interpretacji Stanisława Ryszarda Dobrowolskiego, wypowiedź kierownika muzeum w Wałczu na temat udziału mieszkańców ziemi waleckiej w przygotowaniu Izby Pamięci w Sypniewie; Redakcja Artystyczna; emisja: 29 lipca 1969 r., autorzy: Czesław Kuriata, realizacja: Czesław Kuriata, nagranie: (b.d.), taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy:

nieoznaczony; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 250 m; czas trwania: 11'30";

sygn. 1548, „Rzeźbą i pieśnią sławią Cię Krajno – część 1”; audycja poświęcona mieszkańcom ziemi złotowskiej, dzieje ziemi złotowskiej, „Pieśń Złotowska” w wykonaniu mieszkańca ziemi krajeńskiej Wojciecha Piocha z Rudnej i jego wypowiedź na temat tradycji śpiewania pieśni patriotycznych oraz sztuki rzeźbiarskiej na ziemi złotowskiej, pieśń kaszubska „Jo wiem, jo wiem”, wypowiedź działacza polonijnego Piotra Jaśka z Zakrzewa na temat swojej biografii i prowadzonej działalności w Złotowskiem, gawęda „Ballada o ławicy” w wykonaniu Piotra Jaśka, rozmowa z Janem Niedźwieckim z muzeum w Złotowie na temat dorobku i tradycji kultury ludowej ziemi krajeńskiej, „Głęboka studzienka” – pieśń ludowa, wypowiedzi artystów ludowych Brunona Bzówki, Alfonsa Senske i Henryka Winiarskiego na temat twórczości rzeźbiarskiej, pieśń ludowa „Z tamtej strony łądu”; Redakcja Artystyczna; emisja: 12 grudnia 1970 r., autorzy: Jan Żesławski, realizacja: Jan Żesławski, nagranie: W. Herczak, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: nieoznaczony; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 240 m; czas trwania: 10'10";

sygn. 1701, „Kaszubskie tradycje – część 1”; kaszubskie zwyczaje i tradycje kulturowane w Piaszczyne w powiecie bytowskim, rozmowa z kierownikiem klubu wiejskiego na temat prowadzonej działalności i powstałych sekcjach klubu, rozmowa z Waltrodą Juraszek na temat gwary kaszubskiej, czytelnictwa i wojennych doświadczeń, rozmowa z Krystyną Modrzejewską na temat nauki i techniki hafciarstwa, fragment gawędy Woltrady Juraszkowej w gwarze kaszubskiej, pieśni kaszubskie; Redakcja Literacka; emisja: 14 stycznia 1972 r., autorzy: Irena Bieniek, realizacja: Irena Bieniek, nagranie: Takis Grancaris, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: nieoznaczony; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 912 m; czas trwania: 42'30";

sygn. 1702, „Kaszubskie tradycje – część 2”; kaszubskie zwyczaje i tradycje kulturowane w Piasznie w powiecie bytowskim, rozmowa z mieszkanką Piasznan na temat zwyczajów wielkanocnych, andrzejkowych i weselnych kulturowanych na wsi, rozmowa z kierownikiem klubu wiejskiego na temat miejscowego zespołu folklorystycznego prowadzonego przez Anastazję Borzyszkowską, pieśni kaszubskie; Redakcja Literacka; emisja: 14 stycznia 1972 r., autorzy: Irena Bieniek, realizacja: Irena Bieniek, nagranie: Takis Grancaris, taśma magnetyczna;

nagranie monofoniczne; producent taśmy: nieoznaczony; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 460 m; czas trwania: 18'32";

sygn. 1732, „Dyngus z gałązką jałowca”; tradycje i zwyczaje związane z Wielkanocą u Kaszubów bytowskich z Kłęczna w powiecie bytowskim, wypowiedzi i wspomnienia mieszkańców Kłęczna – m.in. państwa Zborowskich, Bernarda Masowa, pieśni kaszubskie w wykonaniu Zespołu Pieśni i Tańca „Bytów” oraz Chóru i Kapeli Rozgłośni Polskiego Radia w Koszalinie pod kierunkiem Jana Kowalczyka; Redakcja Literacka; emisja: 31 marca 1972 r., autorzy: Irena Bieniek, realizacja: Irena Bieniek, nagranie: Takis Grancaris, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: „Agfa Magnetton Band” PER 1225; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 460 m; czas trwania: 28'32";

sygn. 1760, „Spod znaku Rodła”; audycja poświęcona 50. rocznicy powstania Związku Polaków w Niemczech, wspomnienia Pawła z rodziny Jaśka z Zakrzewa o rodzinnych tradycjach walki o utrzymanie polskości na ziemi złotowskiej, wojennych losach, trudnym okresie powojennym i życiu współczesnym, fragment wiersza oraz „Ballady o latawicy” w recytacji Pawła Jaśka; Redakcja Społeczna; emisja: 20 września 1972 r., autorzy: Teresa Tałanda, realizacja: Teresa Tałanda, nagranie: (b.d.), taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: nieoznaczony; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 480 m; czas trwania: 23'20";

sygn. 1768, „Rodzina”; audycja poświęcona 50. rocznicy powstania Związku Polaków w Niemczech, wspomnienia Jadwigi i Henryka Jaroszyków o tradycji walk o polskość na ziemi złotowskiej oraz o wojennych doświadczeniach, życiu rodzinnym i uwagi o czasach współczesnych; Redakcja Literacka; emisja: 12 sierpnia 1972 r., autorzy: Irena Bieniek, realizacja: Irena Bieniek, nagranie: Irena Bieniek, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: nieoznaczony; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 920 m; czas trwania: 39'02";

sygn. 1789, „W służbie historii”; rozmowa z prof. Kazimierzem Ślaskim na temat prowadzonych badań nad historią Kaszubów i Słowińców oraz gromadzonych i przygotowywanych materiałach do wydania książki – III tomu *Historii Pomorza* jego autorstwa; Redakcja Dzienników; emisja: 13 października 1972 r., autorzy: Tadeusz Grzechowiak, realizacja: Tadeusz Grzechowiak, nagranie: Tadeusz Grzechowiak, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy:

nieoznaczony; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 350 m; czas trwania: 14'10'';

sygn. 1793, „Polacy w Berlinie”; audycja poświęcona 50. rocznicy powstania Związku Polaków w Niemczech „Rodło”, wspomnienia Jadwigi i Henryka Jaroszyków wysiedlonych nakazem gestapo z ziemi złotowskiej do Berlina o ich wojennych doświadczeniach, przeżyciach, polskim ruchu oporu w Berlinie oraz o powojennych losach; Redakcja Literacka; emisja: 21 października 1972 r., autorzy: Irena Bieniek, realizacja: Irena Bieniek, nagranie: Irena Bieniek, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: nieoznaczony; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 350 m; czas trwania: 15';

sygn. 1795, „Szkice pomorskie”; audycja poświęcona historii Pomorza i dziejom Księstwa Pomorskiego, fragment tomu VI Biblioteki Słupskiej w przekładzie Henryka Kaczmarka z opracowania Hasa o dworze Sydonii Bork, posądzonej o czary i spalonej na stosie pod murami Szczecina, rozmowa z Marią Zaborowską ze słupskiego muzeum na temat księżnej Anny, córki księcia Bogusława XI i prowadzonej przez nią działalności edukacyjnej na Kaszubach, fragment nagrania utrwalonego na płycie, wypowiedzi rybaka Henryka Kajczyka (urodzonego w 1876 r.) wraz z tłumaczeniem na język polski przez językoznawcę Zenona Sobieszynskiego, wypowiedź Hugony Wójcikowej z działu etnograficznego słupskiego muzeum na temat Słowińców, kim byli, jaki teren zamieszkiwali, jakim posługiwali się językiem, wypowiedź Jana Antczaka ze Smołdzina na temat posiadanej przez niego kroniki rodu Sycewiców oraz jej zawartości; Redakcja Artystyczna; emisja: 4 listopada 1972 r., autorzy: Tadeusz Grzechowiak, realizacja: Tadeusz Grzechowiak, nagranie: Tadeusz Grzechowiak, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: nieoznaczony; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 700 m; czas trwania: 30'10'';

sygn. 2048, „Śpiewki i gadki kaszubskie z Jasienia”; reportaż ze spotkania z członkami Zespołu Pieśni i Tańca przy Gminnym Ośrodku Kultury w Jasieniu, rozmowa z kierownikiem Gminnego Ośrodka Kultury w Jasieniu – Bronisławem Stolcem na temat historii zespołu, trudności z uszyciem kaszubskich strojów, repertuaru i prób zespołu, rozmowa z kierownikiem zespołu – Stecem na temat doświadczeń w pracy z zespołem folklorystycznym, składu zespołu oraz instrumentów muzycznych, prezentacja instrumentów kaszubskich: bociana, burczybasa, bozuny i diabelskich skrzypiec, piosenka kaszubska w wykonaniu zespołu z Jasienia, piosenka ludowa w wykonaniu 11-letniego Tadeusza Płatka, rozmowa

z Bernardem Głodowskim o polskich i kaszubskich tradycjach oraz śpiewanym repertuarze, fragment piosenki „Polska dziewczyna” w wykonaniu Bernarda Głodowskiego; Redakcja Muzyczna; emisja: 11 września 1974 r., autorzy: Barbara Gołembiewska, realizacja: Barbara Gołembiewska, nagranie: Takis Grancaris, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: nieoznaczony; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 690 m; czas trwania: 29’47”;

sygn. 2067, „Dom na wzgórzu”; reportaż z wizyty w domu rodzinnym Kazimiery Stepakowskiej, która wspomina o swoim rodzinnym domu i o polskich tradycjach na kaszubskiej wsi, fragment książki Władysławy Stepakowskiej *Była nas gromadka spora*, alfabet kaszubski w wykonaniu Kazimiery Stepakowskiej, fragment *Bedekeru Kaszubskiego*, fragment pieśni ludowej w wykonaniu Kazimiery Stepakowskiej; Redakcja Publicystyki; emisja: 4 stycznia 1975 r., autorzy: Irena Kwaśniewska, realizacja: Irena Kwaśniewska, nagranie: Anna Grylewicz, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: nieoznaczony; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 460 m; czas trwania: 14’22”;

sygn. 2092, „Złotowskie trzydziestolecie”; audycja poświęcona rocznicy 30-lecia ziemi złotowskiej, wspomnienie o dramacie spalonych żywcem polskich żołnierzy w Podgajach, relacja Zenona Suszyckiego z powitania przed Urzędem Powiatowym w Złotowie Przewodniczącego Rady Państwa Henryka Jabłońskiego wraz z okolicznościowym przemówieniem na temat znaczenia Krajny Złotowskiej w walkach o polskość, relacja Zenona Suszyckiego z wizyty na terenie budowy Fabryki Elementów Budowlanych w Złotowie, fragment nagrania z nadania powiatowi złotowskiemu Krzyża Komandorskiego z Gwiazdą Odrodzenia Polski; Redakcja Publicystyki; emisja: 1 lutego 1975 r., autorzy: Zenon Suszycki, realizacja: Tadeusz Gawroński, nagranie: Takis Grancaris, taśma magnetyczna; nagranie monofoniczne; producent taśmy: nieoznaczony; prędkość przesuwu taśmy: 38 cm/s, długość taśmy: 450 m; czas trwania: 18’29”.

Bibliografia

Źródła archiwalne

Archiwum Państwowe w Koszalinie

Spółeczny Komitet Radiofonizacji Kraju Zarząd Okręgu w Koszalinie, sygn. 1–12.

Rozgłośnia Polskiego Radia w Koszalinie „Polskie Radio Koszalin”. Taśmoteka

sygnatury: 3, 7, 15, 16, 25, 41, 68, 139, 144, 292, 298, 342, 350, 393, 453, 470, 485, 558, 590, 606, 627, 651, 652, 657, 705, 748, 755, 763, 798, 810, 858, 986, 1165,

1172, 1177, 1220, 1238, 1246, 1247, 1304, 1548, 1701, 1702, 1732, 1760, 1768, 1789, 1793, 1795, 2048, 2067, 2092.

Archiwum Kacpra Pencarskiego

Konferencja Kaszubsko-Pomorska, Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku, 6.12.2016, sygn. 234423.

Źródła niepublikowane

Regulamin udostępniania materiałów archiwalnych Polskiego Radia – Regionalnej Rozgłośni w Koszalinie „Radio Koszalin SA” z 12.11.2012 r. (dostępny w Rozgłośni Polskiego Radia w Koszalinie).

Źródła publikowane

Zbiór przepisów prawnych wydanych przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w latach 1952–2000, red. M. Tarakanowska, E. Rosowska, Warszawa 2001.

Literatura

Gołembiewska-Tereszkiewicz B., *Muzyka w rozgłośni*, w: *Na koszalińskiej antenie*, red. W. Król, C. Kuriata, Z. Wieliczko, Koszalin 1978.

Król W., *Rozgłosnia a region i kraj*, w: *Na koszalińskiej antenie*, red. W. Król, C. Kuriata, Z. Wieliczko, Koszalin 1978.

Szulc P., *Fikcja czy rzeczywistość? Wybór audycji Polskiego Radia Szczecin z lat 1946–1989*, Szczecin 2009.

ABSTRAKT

Artykuł poświęcono zbiorom audiowizualnym, które odzwierciedlają życie i działalność ludności rodzimej województwa koszalińskiego, a które powstały w latach 1957–1975. Zbiory te, przechowywane w taśmotece Rozgłośni Polskiego Radia w Koszalinie, stanowią interesujący materiał badawczy, niepozbawiony jednakże akcentów propagandowych. Województwo koszalińskie do połowy lat siedemdziesiątych XX wieku objęte było zasięgiem Rozgłośni Polskiego Radia w Koszalinie, toteż rejestracja materiału dźwiękowego, jego obróbka (montaż) i emisja odbywała się w ramach jednej jednostki administracyjnej i właściwości terytorialnej rozgłośni, na wzór pozostałych 16 rozgłośni Polskiego Radia. Zaakcentowano rolę Polskiego Radia w kształtowaniu tożsamości regionalnej wschodniej części Pomorza Zachodniego, jak i powiązania tego obszaru z pozostałymi ziemiami polskimi. W artykule dokonano przeglądu zawartości taśm magnetycznych wraz z danymi technicznymi oraz osobami odpowiedzialnymi za produkcję materiału dźwiękowego oraz jego montaż.

**NATIVE POPULACE OF THE KOSZALIN VOIVODESHIP
IN THE TAPE ARCHIVES OF POLISH RADIO KOSZALIN FROM 1957–1975.
AN OVERVIEW OF THE CONTENTS OF THE MAGNETIC TAPES**

ABSTRACT

The article is devoted to the audio-visual collections created in the years 1957–1975 which reflect the life and activities of the native populace of Koszalin voivodeship. The collections, stored in the tape archives of the Polish Radio Broadcast Centre in Koszalin, constitute for interesting research material, although not free of propaganda. Koszalin voivodeship was, until the second half of the 1970s, within the range of the Polish Radio Broadcast Centre in Koszalin, thus the recording of the audio material, as well as processing and broadcasting were all conducted within a single administrative unit and territorial property of the broadcast centre, as it was in the case of the other 16 broadcast centres of the Polish Radio. The paper emphasises on the role of the Polish Radio in creating the regional identity of the eastern part of West Pomerania, as well as the relations of this region with the rest of the Polish territories. The article provides an overview of the contents of the magnetic tapes along with technical data and the persons responsible for the production and processing of the audio material.